

СВЯТОСЛАВ КАРАВАНСЬКИЙ

М О Є Р Е М Е С Л О

ПОЕЗІЇ

УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН 1981

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (154)

Малий Амур, заснувши край води,
Свій смолоскип покинув серед трав;
Аж тут черниці-німфи, як на гвалт,
З усіх усюд і збіглися туди;

І той огонь, що досі без числа
Спалив людських закоханих сердець,
Одна з черниць в Амура й потягла:
Колись-то мусів блудству бути кінець!

Вогонь згасили німфи у воді,
І враз гарячим стало джерело —
В нім хворі лікувались відтоді,
Лише мені воно не допомгло:

Я в нім гасив свою любов.

Смішний!

Що гріє воду, не холоне в ній!

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (1)

Світ жде від рожі парость молоду,
Щоб цвіт її навіки не зав'яв,
Щоб замість квітки всохлої в саду
Рожевий ряст, як море, забуяв;

І тільки ти сам гасиш у собі
Безсмертного життя палкий огонь,
Як той, що мре від голоду в ганьбі,
Сховавши в землю не один мільйон.

Ти — трубадур майбутньої весни,
Весь білий світ у образі твоїм,
Невже ж тобі з колиски до труни
Пристало йти самотником скупим?

На людство зглянься!
Хай твоя краса
Не гине, не гниє, а воскреса!

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (3)

Себе самого в дзеркалі розглянь —
Чи не пора свій образ повторити?
Бо, не зробивши цього без вагань,
Ти осамотиш жінку — матір світу.

Чи є бодай одна між юних дів,
Що матір'ю твоїх дітей не стане?
І де той муж, який би не хотів
Потомство привітати довгождане?

В тобі твоєї матері весна
Знайшла свій другий, повний цвітом май,
І ти, чий волос вкрила сивина,
Весну свою в нащадках пізнавай.

Хто ж по собі не хоче кинуть слід,
Той, вмерши сам, припинить і свій рід.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (4)

Чом ти, о, сину вроди і краси,
Лише на себе тратиш долі дар?
А як ти борг природі віддаси?
Хіба забувся, що вона — лихвар?

Навіщо ти так ревно бережеш
Те, що віддати маєш без торгів?
І чом неситим скнарою живеш,
Одержавши багатство від батьків?

Ведеш ти із самим собою торг
І дуриш ти себе самого сам —
Що скажеш ти природі про свій борг,
Як прийде час прощатися з життям?

Ти сам своїй красі втинаєш шлях,
А їй би жити й жити у віках.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (6)

Запас жаги не вичерпавши вкрай
І соків-сил не виливши до дна,
Принаду свого літа-джигуна
Зимі-потворі нищити не дай!

Життю законний поверни процент,
Який воно збирає від віків,
Даруй йому (ти ж не скупий клієнт!)
Таких як сам, аж десять двійників.

Щаслившим станеш ти у десять раз,
Бо десять раз повториш образ свій,
Дарма, що смерть твою хапає сказ —
Ти лишишся між правнуків живий.

Увесь твій образ — взір краси й добра,
Нехай же він ніколи не вмира!

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (10)

Раз ти себе не дуже бережеш —
В тобі любов до ближнього жива;
Так чом же ти в обійми не ідеш,
Які тобі кохання розкрива?

Десь, у тобі ще й інший дух живий,
Що над усе на світі ставить Я,
І він приспав красу в душі твоїй,
Дарма, що в службі їй — мета твоя.

Зміни себе!

Нехай побачить світ,
Що ти слуга любові та добру,
На ласку щедрий будь і на привіт,
Природу-матір слухайся стару:

— Хай той, кому кохання не чуже,
Свою красу у внуках збереже!

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (11)

Слабим та кволим з віком ти стаєш,
Тоді, як діти набирають сил.
Це кров твоя.

Невже не пізнаєш
Свою весну в красі юнацьких тіл?

Це наймудріша з мудростей життя,
Без неї вже давно б загинув світ,
Заскнів би серед гліну та гниття,
Постарівши за шість десятків літ.

На смерть засуджує природа всіх,
Хто злий, жорстокий, вредний і черствий,
Тобі ж, надавши кращих рис людських,
Вона говорить:

— Вічно будь живий!

Її печаттю став ти відтепер,
Щоб час твій слід ніколи не затер.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (12)

Коли я бачу, як за днем йде ніч,
Здибаю цвіт, що в'яне по весні,
Читаю присуд старости з облич
І чую бій курантів на стіні,

Або дивлюсь, як листя губить гай,
Що був ховав од спеки табуни,
Або, як дружньо звозять урожай
Селяни з нив пожовклих восени;

Твою красу я згадую тоді —
Бо ж і її не пожаліє час:
Куди не глянь, зростають молоді,
Щоб оновити й замінити нас.

Не зітне смерть косою тільки тих,
Хто в поколіннях житиме нових.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (13)

Чим став би ти, якби в твоїй душі
Вогонь любови вічної погас?
Ні!

Краще поколінням залиши
Свій образ, як взірець майбутніх рас.

Твоя краса — це позика в життя,
Узявши — поверни її назад,
І, смертне обминаючи гниття,
Зробився батьком хлопців та дівчат!

Лише гульвіса валить дім батьків,
Який стояти б і стояти б міг,
Бережучи від холоду й вітрів,
Від мряки й смерти мешканців своїх.

Нехай же, любий мій, почую я,
Як татом зве тебе твоя сім'я.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (15)

Коли збагну, що всі, кого жде смерть,
Лише коротку мить живуть і квітнуть,
Що ріст і розпад — вічна круговерть,
Одному небові та зорям звітна,

Що люди розвиваються й ростуть,
Як тисячі бездоглядних рослин:
Вперед збирають соки та цвітуть,
А далі обертаються на тлін,

Тоді я прагну, поки вічна тьма
Не проковтнула твій прекрасний день,
Щоб юність ти не марнував дарма,
А пізнавав з моїх віршів-пісень,

Що той, хто з часом стане на двобій,
Повторить в поколіннях образ свій.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (20)

Ти маєш стать жіночу від Природи
Жаги моєї владарка-владар,
Однак тобі жіночість мало шкодить,
Не знаєш ти ні примх, ні зрад, ні чвар.

Твій погляд лагідніший, ніж жіночий,
Він не лукавить.

Він усіх голубить,
Його мужчини слухають охоче,
А гурт жінок обожнює та любить.

Тебе Природа жінкою творила,
Та раптом закохавшись без тями,
Жіночу стать від тебе відділила,
І ти успадкував гріхи Адама.

Твоє кохання вкрав я у Природи,
Заживши море втіхи й насолоди.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (22)

Я вже старий?

Ні, я не вірю в це,
Раз ти зі мною, юний друже мій,
Лише як зморщить час твоє лице,
Я згоден буду — смерти час близький.

Коли твоя душа живе в моїй
І б'ються наші, як одне, серця,
Хто доведе мені, що я старий,
Що юнь твоя мені не до лица?

Серцями розмінялись ми з тобою,
Щоб серце друга кожен боронив,
І так, як за дитиною малою,
За серцем друга стежив і глядів.

Бо в мить, коли зупиниться моє,
Не стане, друже, битися й твоє.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (24)

Мій зір у мене в серці змалював
Живу святиню — твій би то портрет,
А я картині цій за раму став
І бережу красу твоїх прикмет.

Щоб образ цей в моїй душі не стлів,
Я збудував для нього в серці храм,
Але шибок у храмі не засклав —
Твої два ока замість вікон там.

Очей співпраця це братерства взір:
Твій образ в серці бережуть мої,
А сонце, щоб розглянути мій твір,
У вікна храму світить крізь твої.

Одно біда!

Не схоплять очі суть —
Створивши образ, душу не збагнуть.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (26)

Кохання мого владарю!

Повір

Рабові неземних твоїх принад —
Мої листи це не художній твір,
Ні!

Це присяга вірності без зрад.

Бракує слів дотепності моїй
Всю відданність мою намалювати,
Але я вірю, що в душі своїй,
Ти убереш її в достойні шати,

Аж поки провідна моя плянета
Мій шлях наземний не освітить знов
І не додасть моїм словам кебети
Здобути право на твою любов.

Тоді не стану я любов ховати,
А зараз як тебе переконати?

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (27)

Стомившись від праці й мандрівок,
До ліжка на спочинок рветься тіло,
Спинити ж мандри в голові думок
Натомлений мій дух не має сили.

Мов ті прочани до своїх святинь,
Мої думки тебе шукати йдуть
І, утопивши очі в темрявінь,
Стулитися повікам не дають.

Моя уява бачить образ твій,
Що перед вічми привидом стає,
І, ніби діямант у тьмі густій,
Краси та блиску ночі додає.

Удень працюю я, мій дух — вночі,
Нам спокою обом не даючи.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (28)

Коли від мене спокій мій тіка,
Знать, щастя знову не знайти мені, —
Вночі тривога денна не зника,
Дні гнітять ночі, ночі гнітять дні.

Забувши ворожнечу, ніч із днем
Рідняться, щоб завдати мені мук:
День — працею, а ніч — гірким жалем,
Що нам з тобою не з'єднати рук.

Щоб ніч не гнівати, хвалю я тьму
За те, що дня ясного нищить слід,
Щоб день не гнівавсь, я кажу йому:
— Ти світиш і щасливиш білий світ.

Та день мене не робить веселішим,
А ніч тужити змушує сильніше.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (29)

Коли, забутий долею й людьми,
Клену я і себе і свій талан,
Турбую небо марними слізьми,
Щоб зглянулось на мій самотній стан;

Я заздрю тим, хто не згубив надій,
Хто має вроду, хто між друзів ріс,
Хто владарює на землі святій,
Кого шанують за знання і хист.

Та тільки-но згадаю я про тебе,
Як настрій мій, мов жайвір навесні,
Дедалі вище й вище лине в небо
Співати гімни щастю та весні.

За всіх царів багатший я стаю,
Коли любов пригадую свою.

В. ШЕКСПІР

СОНЕТ (94)

Хто має силу, владу і права,
Але чинити злого зла не звик, —
Хто на серця та на уми вплива,
Хоч сам спокус не відає повік,

Тому належать всі дари землі,
Ніщо не гине марно у таких,
Вони — своєї долі ковалі,
Всі ж інші тільки служать коло них.

Травнева квітка красить білий світ,
Цвісти і жовкнути — її талан,
Та хай гнигтя зачепить ніжний цвіт —
Тим самим стане він, що і бур'ян.

З прекрасної буває річ гидка:
Цвіт, що гние, тхне гірш од будяка.
